

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

5. - 11. maj 2018. godine

Bilten broj 19/2018

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Da li će novi „lex specialis“ narušiti sistem javnih nabavki	3
Privid pravne države	4
Značaj konkursa za zamenika direktora Agencije	5
Saopštenja.....	7
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	8
Avenija MB, ponovo	8
Katedra.....	8
Mediji	9
Ilić očekuje negativno mišljenje na Nacrt ustavnih promena u pravosuđu.....	9

Aktivnosti

Transparentnost Srbija privedi kraju istraživanje o planovima integriteta - koliko su dobro prepoznati korupcijski rizici u institucijama i organima gde su se koruptivni događaji zaista desili, kakve su preventivne antikorupcijske mere nakon toga sprovedene i kako se sve to odrazilo na izradu planova integriteta u drugom ciklusu. Jedan od osnovnih zaključaka je nešto što smo već pominjali i u drugim istraživanjima - kada ne postoji zakonska obaveza i kada ne postoji sankcija za neispunjavanje obaveze, državni organi će retko kada učiniti nešto što bi bilo korisno i za njih i za državu i za društvo. U planovima integriteta iz 2017. godine našli smo niz odličnih mera, za koje su odabrani neshvatljivo dugački rokovi, a nalazili smo čak i slučajeve da organi odluče da kao antikorupcijsku meru "striktno sprovode zakon", ali za početak realizacije mere odrede rok od dve godine!

Bez sankcija, možda se nešto može učiniti pod pritiskom javnosti i medija. Stoga smo počeli ciklus radionica i okruglih stolova sa novinarima i organizacijama civilnog društva, gde su nam, pored ostalog teme planovi integriteta i lokalni antikorupcijski planovi. Ukazujemo kakve su mere lokalne samouprave odabrale, koji su rokovi, ko je odgovorn za sprovođenje. Posle radionice u Kraljevu, na kojoj smo govorili o planovima tog grada, Kruševca i Kragujevca, naredne sedmice organizujemo radionice u Nišu i Novom Sadu.

Dobili smo odgovor od Poreske uprave na zahtev da nam dostave podatke o inspeksijskom nadzoru u 80 medija, odnosno izdavača i osnivača medija i četrdesetak drugih pravnih lica u prethodne tri godine. Reč je o istraživanju u kome pokušavamo da utvrdimo da li se inspekcije zloupotrebljavaju i koriste kao oruđe za pritisak na pojedine medije i druga pravna lica - oglašivače i potencijalne oglašivače. O ovom ćemo informisati javnost na konferenciji za novinare 18. maja u Novom Sadu.

Prisustvovali smo sastanku grupe nevladinih organizacija u okviru inicijative "Odbrani pravo na informacije - ne dam da javno bude tajno". Rezultat sastanka je saopštenje koje prenosimo u Biltenu.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija protekloj sedmici imalo je 18 novih slučajeva - 10 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i osam na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično, preko Fejsbuka, ili na osnovu informacija pronađenih u pres klipingu. U biltenu predstavljamo dva slučaja iz prakse Savetovališta.

U prošloj nedelji objavljeno je 35 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Da li će novi „lex specialis“ narušiti sistem javnih nabavki

10. maja 2018.

Vest prema kojoj je [Vlada Srbije usvojila](#) „Nacrt posebnog zakona o gradnji stanova za pripadnike vojske, policije i službi bezbednosti“ ne donosi potpune podatke o bitnim pitanjima ovog državnog građevinsko-zakonodavnog poduhvata.

Iako je, prema izjavi potpredsednice Vlade i resorne ministarke, predlog akta usvojen na današnjoj sednici, on nije dostupan na sajtu Vlade. Vlada inače dokumente na sednicama razmatra već godinama u elektronskom obliku, ali ih na sajtu objavljuje tek nekoliko dana kasnije ili ih ne objavljuje uopšte.

Dalje, ovaj nacrt zakona nije bio otvoren za javnu raspravu, iako je to obaveza koja proističe iz Zakona o državnoj upravi, Poslovnika Vlade i strateških akata koje je Vlada usvojila. Naime, javna rasprava je uvek obavezna kada je reč o zakonima koji bitno menjaju pravni režim u nekoj oblasti ili koja posebno zanimaju javnost, a ovaj akt sigurno ispunjava oba kriterijuma. Umesto informisanja o svim aspektima ovog zakona neposredno iz nacрта, javnosti su stajale na raspolaganju samo najave predstavnika Vlade. Današnja najava kaže da će se na osnovu ovog zakona graditi stanovi za pripadnike snaga bezbednosti, „po ceni od najviše 500 evra po metru kvadratnom“ i to prvo u Vranju, Kraljevu i Nišu, „gde su već spremne lokacije“, dok se za Beograd čeka „da se konstituiše nova gradska vlast, pa da počnemo razgovore o tome“, prema izjavi ministarke Mihajlović.

„U prvoj fazi projekta, u predloženih šest gradova, predviđeno je da se izgradi ukupno 1.578 stanova, i to po 400 stanova u Beogradu i Novom Sadu, 188 u Nišu, 190 u Vranju i po 200 u Kraljevu i Kragujevcu, navodi se u saopštenju Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.“

Iza svih ovih saopštenja ostalo je nejasno zbog čega je uopšte potrebno da se donosi zakon da bi država gradila stanove za jedan deo svojih službenika. Da li se, drugim rečima, ovaj zakon donosi kako bi se pripadnicima službi bezbednosti dalo neko pravo koje trenutno nemaju, da li je zakon potreban zbog toga što se građevinsko zemljište koristi drugačije nego što bi bilo u opštem režimu ili zbog nečeg trećeg.

Najlošije bi bilo ukoliko se poseban zakon donosi kako bi se nabavke radova sprovodile suprotno pravilima opšteg Zakona o javnim nabavkama, kao što je, na primer, činjeno na osnovu „Zakona o podršci građevinskoj industriji“ iz 2010, na čiju smo neustavnost i štetnost ukazivali u doba donošenja i sprovođenja. Na ove rizike i razloge protiv donošenja „lex specialis“ smo ukazali Ministarstvu građevinarstva u [dopisu](#) od decembra 2017.

Zakoni koji uvode drugačiji pravni režim samo za jedan slučaj su uvek loša stvar, jer narušavaju jedinstvo pravnog sistema. Ukoliko bi se jedinstvo pravnog sistema narušilo kod javnih nabavki, to bi takođe imalo negativni uticaj na antikorupcijske reforme, ali i evropske integracije uopšte, jer se sistem javnih nabavki prati kroz nekoliko pregovaračkih poglavlja (5, 23, 24, 32...).

Privid pravne države

8. maja 2018.

Povodom vesti o priznanju krivice i usloj osudi jedinog optuženog za slučaj „Savamala,“ podsećamo na [komentar](#) koji smo dali kada je pre dve nedelje podneta krivična prijava:

„Vest da je uoči druge godišnjice policija podnela krivičnu prijavu protiv šefa smene policijske stanice na Savskom vencu, više je podsetnik na to da odgovornosti za kršenje zakona nema, nego što može da se razume kao znak da je pravna država počela da funkcioniše.

Činjenice utvrđene od strane Zaštitnika građana o propustima u radu MUP u noći između 24. i 25. aprila 2016, dugogodišnji „ping-pong“ na relaciji tužilaštvo-policija i između višeg i osnovnog javnog tužilaštva, označavanje „vrha gradske vlasti“ za organizatore nezakonitog rušenja od strane tadašnjeg premijera i istovremeno amnestiranje od odgovornosti za to samovlašće („trebalo je da to urade po danu“), samo su neki od detalja ove paradigmatične priče.

Sa stanovišta krivičnog gonjenja, prvi znak da nešto nije u redu jeste okolnost da se ovim predmetom ne bavi Tužilac za organizovani kriminal. Nadležnost ovog tužilaštva je mogla biti zasnovana na javno iznetim sumnjama da nezakonite radnje nisu mogle biti učinjene bez znanja nekog od visokih funkcionera.

Međutim, i bez bilo kakve sumnje te vrste, očigledno je da poduhvat takvih razmera nije mogao da obavi skup nepovezanih pojedinaca već samo organizovana kriminalna grupa.“

Okolnost da je i taj jedini optuženi priznao krivicu (za „nesavestan rad u službi“) i da je dobio uslovnu osudu nakon toga, govori u prilog sumnjama da je reč o nagodbi prema kojoj će biti optužen samo onaj za koga postoje neposredni dokazi nezakonite radnje, a da odgovornost drugih mogućih učesnika u komandnom lancu nije ni bila utvrđivana.

Čak ni tako odabrani „žrtveni jarac“ na kraju, po svemu sudeći, nije podneo preveliku žrtvu. S druge strane, na ovaj način je stvoren privid da su državni organi na kraju ipak ispitali slučaj i utvrdili krivicu, nešto što može biti predočeno evropskim zvaničnicima zainteresovanim za vladavinu prava.

Imajući u vidu sve što je javnosti već poznato, [informacija](#) o tome da je policajac Goran Stamenković priznao krivicu, i da će na osnovu sporazuma biti uslovno osuđen nije dovoljna da bi se moglo zaključiti da je makar naknadno uspostavljena pravna država. Tužilaštvo i sud bi morali da saopšte šta je utvrđeno kao motiv zanemarivanja službene dužnosti, bilo prema iskazu samog Stamenkovića, bilo na osnovu drugih dokaza koji su prikupljeni tokom istrage

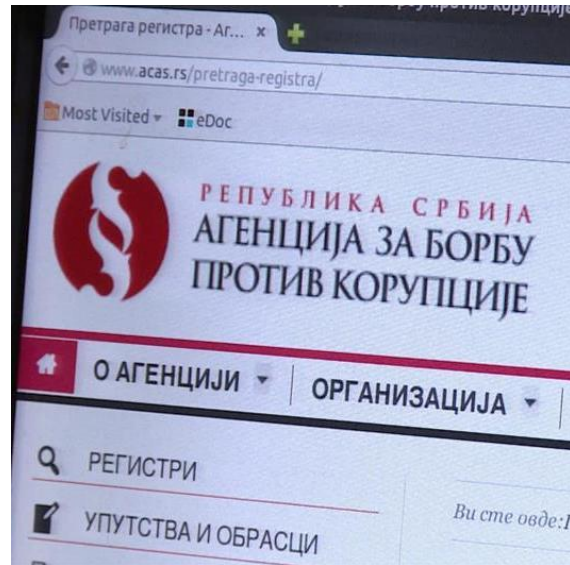
Značaj konkursa za zamenika direktora Agencije

7. maja 2018.

Odbor Agencije za borbu protiv korupcije raspisao je konkurs za zamenika direktora te institucije. Koliko je mesto zamenika direktora Agencije važno pokazalo se već u nekoliko slučajeva. Prva direktorka Agencije, Zorana Marković, imala je zamenika Vladimira Jankovića, a oboje su izabrani jula 2009. Međutim, zamenik je dao ostavku na tu funkciju a postupak za izbor novog zamenika nije bio pokrenut do razrešenja prve direktorke krajem 2012. godine

Sledeća direktorka Agencije, Tatjana Babić, takođe je imala zamenika, Vladana Joksimovića. Međutim, krajem 2016. je ostavku zbog odlaska na drugu funkciju (Ustavni sud) dala direktorka, a odmah potom i zamenik, zbog prelaska u Regionalnu antikorupcijsku inicijativu. Usled nepotpunog sastava Odbora, pokušaja izbora direktora po političkoj liniji i niza drugih faktora, Agencija je provela gotovo godinu dana sa vršiteljkom dužnosti.

Nova direktorka, Majda Kršikapa, provela je na tom mestu samo dva meseca, od septembra do novembra 2017, i za to vreme nije bilo ni

pokušaja da se izabere zamenik. Novo v.d. stanje je trajalo kraće, do izbora sadašnjeg direktora Dragana Sikimića.

U ovom trenutku je mesto zamenika značajno ne samo zbog loših iskustava iz prošlosti, već i zbog specifičnosti izabranog direktora. Naime, kao što smo već ukazali, aktuelni direktor, kao doskorašnji član vladajuće stranke, njen donator i čelnik lokalne izborne komisije na predlog stranke, mogao bi da bude u sukobu interesa u mnogim slučajevima koji spadaju u nadležnost Agencije za borbu protiv korupcije.

Na primer, u vezi sa kontrolom finansiranja izbornih kampanja koje je vršeno u doba kada je sam direktor bio aktivni član i finansijer (Agencija često ističe da provere finansiranja kampanje i pokretanje postupaka u vezi sa kršenjem pravila pokreće i do pet godina nakon okončanja izbora).

Drugi primer su slučajevi kada se odlučuje o eventualnom sukobu interesa i proveru imovine dojučerašnjih bliskih političkih saradnika. Ukoliko bi se direktor morao izuzeti iz postupka odlučivanja zbog sukoba interesa, taj posao bi mogao da preuzme jedino Odbor Agencije.

Međutim, problem je u tome što ovo telo nije ustrojeno tako da se svakodnevno sastaje i odlučuje o predmetima, a pored toga mora u istim stvarima da odlučuje i u drugom stepenu (po žalbi funkcionera).

Moguće rešenje za taj problem je izbor zamenika direktora. Zakonske odredbe su šture u pogledu ovlašćenja zamenika direktora. Navodi se samo da obavlja poslove u okviru ovlašćenja koja mu odredi direktor.

Međutim, po prirodi stvari, ili na osnovu tog ovlašćenja, zamenik bi trebalo da vrši sve poslove za koje je inače nadležan direktor u vreme kada je sam direktor sprečen. Jedan od razloga sprečenosti bi bila i situacija sukoba interesa pri odlučivanju. Ipak, ostaje upitno da li bi, u slučaju da pitanje sukoba interesa aktuelnog direktora ikada bude postavljeno,

zamenik takođe bio smatran nepristrasnim akterom. Naime, prema sadašnjem članu 31. Zakona o Agenciji, zamenika direktora bira sam direktor (sa liste kandidata koju utvrdi Odbor nakon javnog konkursa). Zamenika razrešava direktor, bez mešanja Odbora. Drugim rečima, moglo bi se tvrditi da je zamenik direktora povezano lice sa direktorom, pa da ni on ne može da odlučuje o pitanjima u kojima sam direktor ima sukob interesa. Ovakvo široko shvatanje pojma povezanog lica je Agencija zauzela u brojnim slučajevima svoje dosadašnje prakse.

Inače, konkurs je otvoren do 14. maja 2018. Između ostalog, uslov za izbor je završen pravni fakultet i devet godina radnog iskustva. <http://www.acas.rs/raspisan-konkurs-za-izbor-zamenika-direktora-agencije/>

Saopštenja

Upravni sud protiv toga da organi vlasti pokreću postupak protiv rešenja Poverenika

11. maja 2018.

Saopštenje inicijative: Odbrani pravo na informacije - ne dam da javno bude tajno

Upravni sud je svojim [primedbama i predlozima](#) na izmene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja upućenim Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, **potvrdio stav grupe organizacija civilnog društva da mogućnost da organi vlasti vode upravni spor protiv obavezujućih, konačnih i izvršnih rešenja Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti nije u skladu sa načelom zakonitosti.**

Ova odredba narušava jedinstvo pravnog sistema, zato što sadrži drugačija pravila u odnosu na ona iz sistemskih zakona, kao što su odredbe Zakona o opštem upravnom postupku i Zakona o upravnim sporovima. Usvajanje odredbe kojom bi se omogućilo organu vlasti da protiv rešenja Poverenika pokrene upravni spor onemogućila bi ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama.

Grupa organizacija civilnog društva koju čine između ostalih Beogradski centar za bezbednosnu politiku, CRTA, Pravni skener, Građanske inicijative, Slavko Ćuruvija Fondacija, Transparentnost Srbija, BIRN, Partneri Srbija i Fondacija za otvoreno društvo Srbijapokrenula je inicijativu “Odbrani pravo na informacije - Ne dam da javno bude tajno” za odbranu prava javnosti da zna, odnosno, da ne dozvoli da se izmenama zakona dovede u pitanje mogućnost da građani dolaze do informacija o radu javne uprave.

Inicijativi se do sada pridružilo više od [80 organizacija, medijskih udruženja i medija](#). Putem onlajn platforme 1.119 ljudi je u toku javne rasprave poslalo komentare na nacrt zakona nadležnom Ministarstvu.

Nacrt koji je Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave predstavilo javnosti i koji je bio predmet javne rasprave, sadrži određene odredbe koje ozbiljno prete da ugroze dostignuti nivo prava građana da imaju uvid u rad državnih organa.

Inicijativa [“Odbrani pravo na informacije - Ne dam da javno bude tajno”](#) ukazala je i da je veoma štetna i odredba kojom se predviđa izuzimanje dela preduzeća (društva kapitala) koja raspolažu značajnom javnom imovinom od obaveze davanja informacija koje se odnose na njihov rad. Naime, predlogom se želi isključivanje javne kontrole iz poslovanja javnog sektora. Takođe, propuštena je i prilika da se predvidi efikasniji sistem koji bi omogućio izvršenja Poverenikovih odluka.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Avenija MB, ponovo

Na adresu Savetovališta dobili smo novu prijavu protiv preduzeća Avenija MB iz Beograda zbog načina na koji su vršili transport pasa do prihvatilištu u Novom Selu prilikom postupka organizovanog hvatnja napuštenih pasa. U prijavi nam je ukazano da je korišćena neadekvatna prikolica od metala, bez odgovarajućeg sistema ventilacije i bez termoizolacije usled čega je došlo do zlostavljanja pasa i ugrožavanja njihovog zdravlja i života usled visokih temperature koje su se stvarale jer se takva prikolica zagrevaju, naročito na suncu. Takođe napominju da preduzeće Avenija MB ne poseduje ni jedan dokument ili dozvolu za obavljanje poslova zoohigijene. Podnosioci prijave smatraju da im samo upis u registar prihvatilišta ne daje pravo da hvataju i prevoze pse, i na taj način se bave komunalnom delatnošću u vezi sa zoohigijenom. Ukazali su i da radnici preduzeća Avenija nemaju položenu obuku o dobrobiti koja je obavezna za sva lica koja direktno ili indirektno učestvuju u primeni Zakona o dobrobiti životinja. S obzirom na to da je prijava podneta i Upravi za veterinu pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Transparentnost će prvo pratiti odvijanje konkretnog slučaja pa ukoliko bude bilo potrebno reagovati u slučaju da ne dođe do daljeg postupanja.

Katedra

Drugi zanimljiv slučaj odnosi se na lice koje je podnelo zahtev za pristup informacijama od javnog značaja jednom beogradskom fakultetu. Kao odgovor dobilo je obaveštenje da nemaju podatke o katedri koja je uspostavljena na istom tom fakultetu, te da ukoliko želi da dobije više informacija moraju da se obrate drugoj ustanovi ali bez uputa i navođenja koja bi to druga ustanova bila. Ono što nam je ukazano kao nelogično, jeste da je jasno da katedra mora biti uspostavljena od strane fakulteta. Sredstva za uspostavljanje su obezbeđena od strane donatora pa je potpuno nejasno kako fakultet nema više podataka o katedri koju je uspostavio, odnosno podacima o načinu finansiranja i budžetu za funkcionisanje. Lice koje nam se obratilo smatra da je fakultet lagao prilikom davanja odgovora i uz našu asistenciju pokušaće da iskoristi pravne lekove kroz opšti upravni postupak kako bi najpre dobio tražene informacije a zatim i proverio zašto se ustanova ponaša na ovaj način.

Mediji

Ilić očekuje negativno mišljenje na Nacrt ustavnih promena u pravosuđu

Insajder, 11. maja 2018.

Predstavnici Venecijanske komisije, tokom dvodnevne posete Srbiji, susreli su se sa predstavnicima strukovnih udruženja i civilnog sektora povodom izmena Ustava u delu o pravosuđu. Goran Ilić, zamenik predsednika Državnog veća tužilaca i Poverenik za samostalnost tužioca kaže za Insajder da su na sastanku delegaciji predloženi svi primeri koji ukazuju da rešenje Ministarstva pravde o izmenama Ustava ne omogućava depolitizaciju pravosuđa, već naprotiv.

„Predstavnicima Venecijanske komisije je iznet stav da su amandmani koje je Ministarstvo pravde već prosledilo ovoj komisiji na mišljenje, suprotni njenim ranijim već zauzetim stavovima i mišljenjima“, kaže Ilić. Predstavnici struke su, kako dodaje, član po član, ovom savetodavnom telu Saveta Evrope, koje daje mišljenja u vezi sa ustavima njegovih članica i drugih pravnih normi, predložila sve sporne amandmane o kojima je i predstavnike Ministarstva pravde ranije upozoravala.

Ilić dodaje i da očekuje negativno mišljenje o Nacrtu ustavnih amandmana koje je 13. aprila Ministarstvo pravde dostavilo Venecijanskoj komisiji. „Imajući u vidu već zauzeta mišljenja Venecijanske komisije, kao što je na primer to da preterana centralizovanost i hijerarhija posebno ugrožava kapacitet tužilaštva u borbi protiv visokoprofilisanih slučajeva korupcije, ja sam u uverenju da ću mišljenje Venecijanske komisije biti negativno“, dodaje Ilić.

Predstavnici Venecijanske komisije borave u dvodnevnoj poseti Srbiji povodom izmene Ustava u delu o pravosuđu, a očekuje se da ova tročlana delegacija do 8. juna završi pisani predlog mišljenja na Nacrt amandmana, koje bi trebalo da bude usvojeno na plenarnom zasedanju tog tela zakazanom za 21. i 22. jun. Tokom susreta sa srpskim zvaničnicima ova delegacija stručnjaka Saveta Evrope [poručila je da je u procesu promena Ustava neophodna dobra komunikacija svih relevantnih aktera](#).

Prilikom prethodne javne rasprave o ustavnim amandmanima koji se tiču pravosuđa struka je bila gotovo [jedinствена u oceni](#) da su predložene izmene neprihvatljive jer omogućavaju jači pritisak na pravosuđe. Nakon dorade, [Ministarstvo je promenilo određene delove](#), ali su brojne zamerke ostale, a predstavnici struke nisu imali mogućnost da na njih utiču. Tako je konačno rešenje koje je Ministarstvo pravde već prosledilo Venecijanskoj komisiji, prema analizi novinara redakcije Insajder, [ipak ostalo sa ključnim kritikama struke](#). Neka nova rešenja Ministarstva [čak su i suprotna Akcionom planu za poglavlje 23](#) koji je usvojila prethodna Vlada na čelu sa Aleksandrom Vučićem.

